

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting voor het 4e federaal plan tegen armoede en ongelijkheid

oktober 2021

**STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE,
BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING**

Inhoudstafel

Inleiding	3
I. Algemene opmerkingen	4
II. Aanbevelingen betreffende verschillende thema's	5
1 ^e pijler: armoede voorkomen en vroegtijdig opsporen	5
1. Non-take-up van rechten	5
2. Energiearmoede	7
2 ^e pijler – Inzetten op duurzame werkgelegenheid als essentiële hefboom in de strijd tegen armoede en een waardig leven garanderen door toegang tot sociale bescherming te bieden	8
3. Werk	8
4. Sociale bescherming	10
3 ^e pijler: de emancipatie en inclusie van iedereen in een veranderende samenleving waarborgen	11
5. Gezondheid	11
6. Voeding	12
7. Justitie	13
8. Dak- en thuisloosheid	13
9. Digitalisering	14
10. Cultuur	15
11. Mobiliteit	16
12. Fiscaliteit	16
4 ^e pijler: een aanpak die het nationale niveau overstijgt - de Europese agenda beïnvloeden en bouwen aan een solidaire wereld	18
13. Kinderarmoede	18
Conclusie	19

Inleiding

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een onafhankelijke, interfederale, publieke instelling (verder: Steunpunt tot bestrijding van armoede), in 1999 opgericht via het [Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid](#)¹. Zijn missie bestaat uit de evaluatie van de effectiviteit van de uitoefening van rechten in situaties van armoede en bestaansonzekerheid. Het Steunpunt doet dit onder meer via de organisatie van diepgaand en structureel overleg met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken, en diverse andere stakeholders (terreinorganisaties, instellingen, administraties, wetenschappers...). De analyses en aanbevelingen uit dit overleg vormen de basis voor de tweejaarlijkse Verslagen van het Steunpunt die op hun beurt weer leiden tot adviezen zoals deze voor het vierde federale plan tegen armoede en ongelijkheid. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede organiseert momenteel het overlegproces dat zal resulteren in het volgende tweejaarlijkse Verslag 2020-2021 over het thema armoede en solidariteit. Dit Verslag volgt op het laatste tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en armoede'².

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede dankt federaal minister voor Armoedebestrijding, mevrouw Karine Lalieux, om het Steunpunt te consulteren als één van de bevoorrechte partners. Het Steunpunt zal zich inspannen om zo nauwkeurig mogelijk de belangrijkste aanbevelingen weer te geven van het overleg dat het in de loop der jaren heeft georganiseerd - en nog steeds organiseert - met verenigingen waarin mensen in armoede samenkomen en andere actoren.

Ons advies is als volgt opgebouwd. In het eerste deel worden een aantal algemene opmerkingen gemaakt over de conceptnota van het federaal plan tegen armoede en worden enkele aandachtspunten belicht die voor het Steunpunt prioritair zijn. In het tweede deel formuleert het Steunpunt een reeks aanbevelingen met betrekking tot de verschillende thema's. Daarbij doen we een aantal concrete voorstellen die kunnen worden gebruikt bij de uitvoering van het plan door de verschillende bevoegde ministers. De thema's worden behandeld volgens de structuur van de conceptnota van het federaal plan tegen armoede en volgens de vier pijlers van het plan. In het advies worden ook een aantal thema's behandeld die niet in de nota worden genoemd.

¹ [Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, B.S van 16/12/98 en 10/07/99.](#)

² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

I. Algemene opmerkingen

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting heeft de conceptnota van het federaal plan tegen armoede aandachtig gelezen en waardeert de uitgebreide en gekwantificeerde analyse van de armoede in België die erin vervat is. Het multidimensionale karakter van armoede is iets wat het Steunpunt al vele jaren benadrukt in zijn oproep tot een transversaal beleid ter bestrijding van armoede.

Ook de aandacht voor het terugdringen van ongelijkheden vinden we heel waardevol. Sociale ongelijkheden staan al lang centraal in de werkzaamheden van het Steunpunt, onlangs nog in zijn tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en armoede'. Daaruit bleek reeds dat de meest preciaire bevolkingsgroepen als eersten te lijden hebben onder de gevolgen van de klimaatverandering. Dit bleek opnieuw tijdens de overstromingen van juli 2021. Ook de COVID-19-crisis heeft de sociale ongelijkheden die in België reeds bestonden, aan het licht gebracht en verscherpt. Een strategie ter bestrijding van armoede moet daarom onvermijdelijk een beleid ter vermindering van de ongelijkheden omvatten.

Verscheidene punten verdienen bijzondere aandacht. In de eerste plaats benadrukken wij dat de strijd tegen armoede vereist dat de uitoefening van de mensenrechten wordt hersteld. In het Samenwerkingsakkoord ter bestendiging van het armoedebeleid wordt armoede immers als een schending van mensenrechten omschreven. De verschillende mensenrechtenverdragen en -instrumenten zijn dan ook een belangrijk kader voor de strijd tegen armoede. Verschillende voorstellen in deze nota zijn ook vermeld in de parallelle rapporten die het Steunpunt tot bestrijding uitbrengt in zijn hoedanigheid van mensenrechteninstelling, naar aanleiding van de opvolgingsprocedures van deze verdragen³.

Om deze rechten ten volle te kunnen uitoefenen, is een menswaardig inkomen uiteraard een belangrijke basis. In het kader daarvan wil het Steunpunt nogmaals het belang van een algemene verhoging van de sociale uitkeringen onderstrepen, op weg naar een menswaardig inkomen.

Ook de problematiek van de non-take-up van rechten vraagt bijzondere aandacht. Hoewel dit onderwerp in de conceptnota aan de orde komt, dringt het Steunpunt aan op de goedkeuring van een echt plan in de strijd tegen non-take-up van rechten, en dit op de verschillende overheidsniveaus (federaal en gefedereerde entiteiten).

Daarnaast wil het Steunpunt tot bestrijding van armoede wijzen op het belang van *ex ante* impactanalyse (bij de invoering van maatregelen ter bestrijding van armoede), evenals *ex post* evaluatie (na bijvoorbeeld een tweetal jaar van uitvoering). Het Steunpunt staat ook ter beschikking om mee te werken aan dergelijke evaluaties, *ex ante* of *ex post*.

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil ook de aandacht vestigen op het belang van synergie tussen het federale plan tegen armoede en het federale plan voor duurzame ontwikkeling. De recente overstromingen hebben aangetoond in welke mate sociale ongelijkheden door klimaatrampen worden

³ Deze parallelle rapporten zijn ter beschikking op de website van het Steunpunt tot bestrijding van armoede.

versterkt. In de antwoorden die worden gegeven, moet rekening worden gehouden met deze onrechtvaardigheden. Het is dan ook van cruciaal belang dat de twee plannen in nauwe samenhang worden uitgevoerd. In zijn advies over het federaal plan voor duurzame ontwikkeling heeft het Steunpunt ook gewezen op het belang van een impactanalyse van milieumaatregelen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid, met het oog op een sociaal rechtvaardig beleid inzake duurzame ontwikkeling.

Wat tenslotte de uitvoering van het federale plan tegen armoede betreft, lijkt het ons van essentieel belang de interfederale samenwerking te stimuleren. De afstemming met de gewesten en gemeenschappen en hun respectievelijke plannen kan verder worden versterkt. Bij de opmaak van een nieuwe federale wet – die de federale plannen als instrument kan verankeren – is het bijzonder belangrijk een sterke link te maken met de principes en instrumenten die vervat zitten in het Samenwerkingsakkoord ter bestendiging van het armoedebeleid:

- mensenrechtenbenadering van armoede en armoedebestrijding;
- participatie en dialoog met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken, en andere actoren;
- interfederale samenwerking via de organisatie van de interministeriële conferentie en de structuur en werking van het Steunpunt tot bestrijding van armoede.

Ook verder overleg met mensen die in armoede leven en andere actoren bij de uitvoering van het toekomstige plan is belangrijk. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede zal de vertaling van de conceptnota in concrete acties met grote belangstelling volgen en is beschikbaar voor het verdere proces.

II. Aanbevelingen betreffende verschillende thema's

1^e pijler: armoede voorkomen en vroegtijdig opsporen

1. Non-take-up van rechten

Heel veel mensen nemen rechten niet op waar ze nochtans recht op hebben, omwille van verschillende redenen (gebrek aan informatie, moeilijke procedures, vrees voor stigmatisering, vrees voor perverse effecten van de hulpvraag...). Het is belangrijk om op elk overheidsniveau een plan uit te werken in de strijd tegen deze non-take-up van rechten.

Voorstellen van maatregelen:

- Investeren in het verzamelen van cijfers over de take-up en non-take-up van rechten om het fenomeen beter te meten en systematisch onderzoeken van het risico van non-take-up wanneer een nieuwe maatregel wordt genomen.
- In het kader van de strijd tegen non-take-up van rechten kunnen verschillende acties ondernomen worden: inzetten op de verschillende gradaties van automatische toekenning: automatische opening van een recht (cfr. sociaal tarief gas en elektriciteit), identificatie als

mogelijk rechthebbende (cfr. IGO), automatische actualisering (cfr. verhoogde tegemoetkoming op basis van statuut), administratieve vereenvoudiging (cfr. Mymifin). Vereenvoudiging van de wetgeving is belangrijk omdat in een complexe wetgeving de automatische toepassing van rechten uiteraard des te moeilijker is. De voorwaardelijkheid van een recht heeft ook een rechtstreeks effect op de mogelijkheden van automatische toepassing ervan. De nota van de POD Maatschappelijke integratie en het Steunpunt tot bestrijding van armoede over de automatisering van de rechten⁴ kan verder gebruikt worden als basis voor een reflectie over dit onderwerp.

- Bekijken van de voorwaarden voor sociale rechten in functie van de toegang ervan en mogelijke non-take-up. Er moet worden gewezen op de opschorting van de controle op de verblijfsvoorwaarde voor het IGO tijdens de COVID-19-periode, een maatregel die het verdient te worden geëvalueerd met het oog op de eventuele voortzetting ervan. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil hier in het algemeen ook verwijzen naar zijn interfederaal overzicht van de COVID-19-maatregelen ten behoeve van mensen in armoede⁵.
- Criteria op basis van inkomen en statuut combineren om mogelijke doelgroepen via verschillende kanalen te kunnen identificeren. Wat het inkomen betreft, moet de voorkeur worden gegeven aan een progressieve inkomensstoets boven een absolute inkomensdrempel.
- Nemen van proactieve initiatieven en gebruiken van een op precare doelgroepen afgestemde communicatie door:
 - niet-digitale communicatie, op papier;
 - klare taal;
 - vertaling naar verschillende talen;
 - visuele vormen;
 - affiches op laagdrempelige plaatsen (wachtzalen, treinstations...);
 - proactieve initiatieven naar bepaalde groepen;
 - betrokkenheid van verenigingen die in contact zijn met specifieke bevolkingsgroepen;
 - kwaliteitstoetsing van de communicatie naar mensen met een kwetsbaarheid, op basis van bestaande initiatieven en ervaringen;
 - toegankelijkheid van de informatie voor doven en slechthorenden, blinden en slechtzienden⁶.

Met betrekking tot concrete pistes om rechten meer automatisch toe te kennen, willen we verwijzen naar een aantal van de hieronder voorgestelde maatregelen, met name op het gebied van energie, gezondheid en mobiliteit.

⁴ POD Maatschappelijke Integratie en Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Automatisering van de rechten](#), Brussel, POD Maatschappelijke Integratie en Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁵ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Overzicht van COVID-19-maatregelen, ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 20 juli 2021.

⁶ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting over de uitvoering van de vaccinatiestrategie tegen COVID-19](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 2 februari 2021.

2. Energiearmoede

Een van de belangrijkste oorzaken van energiearmoede is het feit dat precare bevolkingsgroepen moeilijker gebruik kunnen maken van overheidsmaatregelen (bijvoorbeeld premies voor energiebesparende maatregelen) en van bepaalde voordelige aanbiedingen van particuliere energieleveranciers die hun energierekening zouden kunnen verlagen. Het is dan ook van cruciaal belang - als een van de maatregelen om het recht op energie voor iedereen te waarborgen - de take-up van de financieel ondersteunende maatregelen te ondersteunen (sociaal tarief gas en elektriciteit, sociaal verwarmingsfonds, Fonds Gas en Elektriciteit), via duidelijke informatie, proactieve initiatieven en analyse van de toekenningsvoorwaarden en -procedures. De meeste van de volgende maatregelen zijn overgenomen uit het tweejaarlijks Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en armoede'⁷.

Voorstellen van maatregelen:

- Het recht op energie expliciet vermelden in de Grondwet, als onderdeel van het recht op een behoorlijke huisvesting. Ondersteunen van elk initiatief om het recht op energie te versterken op Europees en internationaal niveau.
- De federale maatregel om de toegang tot het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas uit te breiden⁸ verlengen en permanent maken, en tegelijk uitbreiden tot mensen in collectieve schuldregeling of schuldbemiddeling, waarbij zo veel mogelijk wordt ingezet op de automatische toekenning van dit recht. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil hierbij graag verwijzen naar zijn advies⁹ van juni 2021 voor meer informatie over de operationalisering van deze maatregel.
- In functie van een betere automatische toekenning van het sociaal tarief, kan ingezet worden op het gebruik van het nationaal rijksregisternummer. Het gebruik van het rijksregisternummer (in plaats van alleen de naam van de contracthouder) kan de matchingcijfers¹⁰ en dus ook de automatische toekenning van het sociaal tarief verhogen. Deze

⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁸ [Koninklijk besluit van 28 januari 2021 tot aanvulling van de lijst beschermde residentiële afnemers bedoeld in artikel 15/10, § 2/2, eerste lid, van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen en in artikel 20, § 2/1, eerste lid, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 maart 2012 tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de aardgasondernemingen en de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan en het koninklijk besluit van 29 maart 2012 tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de elektriciteitsbedrijven en de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan](#), B.S. 1 februari 2021.

⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting betreffende de federale maatregel tot uitbreiding van de toegang tot het sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

¹⁰ Matching is het identificeren en het koppelen van een burger aan een energieklient, op basis van het zoeken van overeenkomsten tussen burgers uit het rijksregister en de klanten bij de energieleveranciers, aan de hand van de naam, het adres en het rijksregisternummer. Op die wijze wordt het rijksregisternummer en het domicilieadres van de energieklient bepaald. Pas na de matching wordt de KSZ bevraagd, om na te gaan of er een recht is voor de energieklient of een lid van diens gezin.

aanbeveling is tot stand gekomen in het kader van de reflectie binnen het Platform tegen Energiearmoede - gecoördineerd door de Koning Boudewijnstichting – waarvan het Steunpunt lid is¹¹.

- Voldoende middelen blijven voorzien voor de opwaardering van het Energiefonds.
- Versterken van de positie van consumenten in een kwetsbare socio-economische situatie in hun relatie tot de energieleveranciers, via sterke regelgeving en de ondersteuning van organisaties die kwetsbare consumenten informeren en begeleiden. Het consumentenakkoord ook beter bekend maken, bijvoorbeeld door een bewustmakingscampagne over de praktijken van huis-aan-huisverkoop van energiecontracten.
- Consumenten in een kwetsbare socio-economische positie extra ondersteunen in de zoektocht naar informatie over het energie-aanbod, en blijvend investeren in een gepersonaliseerde aanpak.
- Een Belgische webportaal creëren met informatie – op gewestelijk en federaal niveau - over alle energiebronnen.
- Bekijken van de risico's en mogelijkheden in verband met de verlaging van de BTW tot 6 % op energiefacturen, als een basisdienst.
- De verschillende onderdelen van de energiefactuur bekijken en nagaan hoe deze gefinancierd moeten worden. Onderzoeken of het mogelijk is om bepaalde onderdelen (bijvoorbeeld de premies voor energiebesparende maatregelen) te financieren via de algemene middelen (fiscaliteit) in plaats van door het geheel van de klanten.
- Een debat houden over de toegang tot energiebesparende maatregelen voor mensen die in armoede leven. Zo kan er nagedacht worden over verschillende systemen en instrumenten waarbij rekening gehouden wordt met voorfinanciering, een houdbaar betalingsplan, enzovoort. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede stelt zich ter beschikking voor de organisatie van een overleg met mensen in armoede en andere actoren over de verschillende mogelijke hefboomen om de toegang te verbeteren.

2^e pijler – Inzetten op duurzame werkgelegenheid als essentiële hefboom in de strijd tegen armoede en een waardig leven garanderen door toegang tot sociale bescherming te bieden

3. Werk

In de tweejaarlijkse Verslagen 2014-2015¹² en 2018-2019¹³ wordt uitvoerig ingegaan op werkgelegenheid, op basis van overleg met mensen die in armoede leven en andere actoren. Er

¹¹ Koning Boudewijnstichting (2021). [Versterking van het sociaal energietarief - Aanbevelingen van het Platform tegen Energiearmoede](#). Brussel, Koning Boudewijnstichting.

¹² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2015). [Publieke diensten en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2014-2015](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

¹³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

wordt gepleit voor een betere toegang tot kwalitatieve (en duurzame) werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden die mensen helpen om (structureel) uit de armoede te geraken.

Voorstellen van maatregelen:

- Bevorderen van de creatie van duurzame en kwaliteitsvolle jobs, in het bijzonder voor laaggeschoolden.
- De vertaling van het initiatief rond *Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée* (TZCLD) in België onderzoeken, op basis van de oorspronkelijke filosofie van het project en tegelijk het vrijwillig karakter ervan behouden. De baten voor zowel de maatschappij als de betrokken personen onderzoeken. Het Steunpunt verwijst hier naar verschillende sporen die door ATD Vierde Wereld worden voorgesteld¹⁴:
 - Voorzien van financiële steun door de federale regering om de ontwikkeling van de TZCLD in de drie gewesten te verzekeren.
 - Nadenken over de hoogte van het loon dat in het kader van de TZCLD wordt voorgesteld - in verband met het mogelijke verlies van bepaalde uitkeringen bij indiensttreding en de kosten van kinderopvang - en voorzien in een verhoging van het minimumloon om kwalitatief werk voor iedereen te waarborgen.
- De toepassing van de regels inzake uitzendwerk controleren en ervoor zorgen dat werknemers daadwerkelijk toegang hebben tot een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd wanneer zij daar recht op hebben.
- Een statuut ontwikkelen zodat werknemers die werkzaam zijn in de zogenaamde 'nieuwe' jobs (bij voorbeeld binnen *Deliveroo* of *Uber* platforms) behoorlijke socialezekerheidsrechten kunnen opbouwen.
- De mogelijkheid onderzoeken om werk en uitkeringen te combineren
 - Werklozen die een baan vinden, in staat stellen om gedurende een bepaalde periode te blijven gebruik maken van bepaalde voordelen waarover zij als gevolg van hun statuut van werkloze beschikken.
 - De mogelijkheid bestuderen om werkloosheid en vrijwilligerswerk te combineren, zoals in de COVID-19-periode was toegestaan¹⁵. Tijdelijke werkloosheid zou immers kunnen worden gecombineerd met vrijwilligerswerk met behoud van een werkloosheidsuitkering, zonder dat dit zou moeten worden gemeld of om toestemming zou moeten worden verzocht bij de RVA.
- Diepgaand kwalitatief en kwantitatief wetenschappelijk onderzoek verrichten naar de professionele trajecten van mensen in armoedesituaties.
- Alle vormen van discriminatie bij de toegang tot de arbeidsmarkt bestrijden. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil hier verwijzen naar de aanbevelingen van Unia, die onder andere vragen om :

¹⁴ ATD Vierde Wereld (2021). [Les Territoires Zéro Chômeur de Longue Durée en Belgique. L'emploi décent comme un droit pour toutes et tous](#), Brussel, ATD Vierde Wereld.

¹⁵ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021), [Overzicht van COVID-19-maatregelen, ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 20 juli 2021.

- De nodige financiële en personele middelen investeren in de ontwikkeling van *datamining* technieken¹⁶ en de samenwerking tussen federale en regionale actoren die op dit gebied bevoegd zijn, ondersteunen¹⁷.
- Verbeteren van het systeem van praktijktesten en stimuleren van de overdracht van expertise tussen regio's¹⁸.

4. Sociale bescherming

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede pleit al vele jaren voor een doeltreffende en efficiënte sociale bescherming voor mensen die in preciaire situaties en in armoede leven¹⁹, om het recht op een menswaardig bestaan te verwezenlijken.

Voorstellen van maatregelen:

- Verdere verhoging van de sociale minimumuitkeringen tot een menswaardig inkomen. De tijdelijke COVID-19-maatregel van een maandelijkse verhoging met 50 euro²⁰ voor het leefloon, inkomensgarantie voor ouderen (IGO) en invaliditeitsuitkeringen kan de basis vormen voor een hoognodige inhaalbeweging van de sociale uitkeringen in vergelijking met de welvaartsverhoging.
- Het bedrag van de vervangings- en bijstandsuitkeringen voor samenwonenden verhogen, rekening houdend met de werkelijke schaalvoordelen. Deze verhoging dient substantieel te zijn zodat het een werkelijke ondersteuning van het samenwonen is en mensen niet langer (uit financiële noodzaak) de voorkeur geven alleenstaand te blijven²¹.
- De voordelen en eventuele nadelen van een afschaffing van het statuut samenwonende berekenen, zowel op het vlak van publieke uitgaven en inkomsten (wegvallen van controles, vrijkomen van woningen...) als voor de betrokken personen (meer koopkracht, solidariteit, sociaal netwerk...)²².
- Het systeem van degressiviteit van werkloosheidsuitkeringen in de tijd evalueren met betrekking tot bestaansonzekerheid en daadwerkelijke toegang tot de arbeidsmarkt. Op basis

¹⁶ *Datamining* verwijst naar verschillende statistische hulpmiddelen en informaticatoepassingen die de analyse van een grote hoeveelheid gegevens mogelijk maken. Het doel van *datamining* is verbanden in de data blootleggen en terugkerende dynamieken die niet direct zichtbaar zijn bij het beschouwen van de massa aan data als geheel.

¹⁷ Unia, Interfederaal Gelijkekansencentrum (2020). [De toepassing van datamining ter bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt](#), Brussel, Unia, dd. 22 oktober 2020.

¹⁸ Unia, Interfederaal Gelijkekansencentrum (2020). [Praktijktesten op de Brusselse arbeidsmarkt](#), Brussel, Unia.

¹⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2013). [Sociale bescherming en armoede](#), Brussel, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

²⁰ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Overzicht van COVID-19-maatregelen, ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 20 juli 2021.

²¹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2017). [Burgerschap en armoede Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie](#). Tweejaarlijks verslag 2016-2017, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

²² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2018). [Memorandum van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting voor de federale en regionale verkiezingen 2019. Samenwonen erkennen, ondersteunen en aanmoedigen](#), december 2018, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

van deze evaluatie dit systeem aanpassen. We willen er op wijzen dat tijdens de COVID-19-periode tijdelijk een bevroering van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen van kracht was²³.

- De financiering van de sociale zekerheid herbekijken :
 - De inkomstenbronnen van de sociale zekerheid diversifiëren, bijvoorbeeld via een algemene sociale bijdrage op alle inkomsten, inclusief deze op onroerende goederen en niet alleen op inkomsten uit arbeid.
 - Garanderen dat loonlastendalingen bedoeld om tewerkstelling te stimuleren effectief leiden tot de creatie van werkgelegenheid voor kwetsbare groepen. De beoogde terugverdieneffecten via de creatie van jobs worden vandaag immers niet steeds gerealiseerd. Bovendien komen de extra jobs voornamelijk terecht bij gezinnen waar al iemand werkt, waardoor de kloof tussen werkarme en werkrijke gezinnen nog groter is geworden.

3^e pijler: de emancipatie en inclusie van iedereen in een veranderende samenleving waarborgen

5. Gezondheid

De toegang tot gezondheidszorg komt aan bod in een specifiek punt in het tweejaarlijkse Verslag 'Duurzaamheid en armoede'²⁴. Alle voorgestelde maatregelen hebben tot doel de toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg te garanderen en de continuïteit van de zorg voor iedereen te waarborgen.

Voorstel van maatregelen:

- De bestaande derdebetalersregeling correct toepassen, ze zo snel mogelijk veralgemenen voor alle patiënten bij de huisarts en op termijn uitbreiden naar alle prestaties van zorgverstrekkers op de eerste en de tweede lijn.
- Blijven streven naar een zo hoog mogelijke mate van opname van het recht op verhoogde tegemoetkoming. De proactieve flux of uitwisseling van gegevens tussen de belastingadministratie en de verzekeringsorganen is nu vastgelegd in een Koninklijk Besluit²⁵ en is een positieve stap in de strijd tegen non-take-up van rechten. Verdere initiatieven in de verhoging van de take-up van de verhoogde tegemoetkoming zijn echter noodzakelijk.
- Verder investeren in de verplichte ziekteverzekering zodat private hospitalisatieverzekeringen overbodig worden.

²³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021), [Overzicht van COVID-19-maatregelen, ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 20 juli 2021.

²⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

²⁵ [Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 januari 2014 betreffende de verhoogde verzekeringstegemoetkoming, bedoeld in artikel 37, § 19, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994](#), B.M. 26 maart 2020.

- Striktere regels opleggen rond conventionering, ereloonsupplementen enzovoort.
- De dekking van de verplichte ziekteverzekering uitbreiden voor medicatie die nu nog vaak als comfortbehandeling wordt gezien, voor psychotherapie, tandzorg, hoorapparaten, brillen, ziekenvervoer, enzovoort.
- Verbetering van de samenwerking tussen OCMW's, mutualiteiten en medische diensten van de 0,5 lijn (intermediaire zorglijn) om mensen in orde te brengen met de verplichte ziekteverzekering.
- Ervoor zorgen dat mensen in armoedesituaties hun rechten kennen en er toegang toe hebben;
- Vereenvoudiging van de procedure voor regularisatie en herinschrijving bij de verzekeringsinstelling.
- Een sociaal rechtvaardig geneesmiddelenbeleid ontwikkelen. Zorgverstrekkers moeten aangespoord worden om alleen geneesmiddelen voor te schrijven wanneer dat noodzakelijk is en verplicht worden een generieke variant van dezelfde kwaliteit voor te stellen.
- De toegang tot de dringende medische hulp vergemakkelijken en de bestaande goede praktijken van OCMW's, organisaties op het terrein, mutualiteiten... veralgemenen.
- De hervormingen in de gezondheidszorg (eerstelijnszorg en ziekenhuizen) toetsen aan hun impact op mensen in armoede, op hun gezondheid en op hun toegang tot gezondheidszorg (ex ante en ex post evaluatie).
- Verder uitbreiden van het aanbod aan wijkgezondheidscentra, met aandacht voor een goede geografische spreiding, zowel in de steden als op het platteland.

6. Voeding

De voorbije jaren zagen we een grote toename van het aantal mensen dat een beroep moet doen op voedselhulp. Veel mensen hebben geen toegang tot voldoende, gezonde en kwaliteitsvolle voeding. De uitdaging hier is om het recht op kwalitatieve voeding en op de vrijheid van keuze voor een duurzame consumptie voor iedereen te waarborgen. Dit thema komt aan bod in het twejaarlijks Verslag 'Duurzaamheid en armoede'²⁶.

Voorstellen van maatregelen :

- Waarborgen van het recht op een kwaliteitsvolle voeding evenals van de vrijheid om een duurzame consumptiestijl te kiezen, door structurele maatregelen te nemen ter bestrijding van de armoede, onder andere door het voorzien van een menswaardig inkomen.
- Biologische voeding subsidiëren en biologische producten integreren bij sociale kruideniers, en toegankelijk maken voor mensen in armoede.
- Actoren in de duurzame voedselsector sensibiliseren om duurzame voeding voor iedereen toegankelijk te maken (prijs, mobiliteit...).
- Deelname aan burger- en collectieve initiatieven, zoals collectieve groentetuinen, mogelijk maken voor uitkeringsgerechtigden.

²⁶ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

7. Justitie

Mensen die in armoede leven, worden geconfronteerd met vele drempels in de toegang tot de rechter, waaronder een gebrek aan informatie over hun rechten, angst voor perverse gevolgen van een hulpvraag, angst voor het gerechtelijk apparaat en voor financiële kosten. Hier brengen wij enkele pistes om de toegang tot de rechter te verbeteren voor mensen die in armoede leven²⁷.

Voorstellen van maatregelen:

- Justitie de middelen geven om haar rol van waarborger van de effectiviteit van rechten uit te oefenen.
- De financiële toegang tot justitie verbeteren voor mensen in armoede:
 - Afschaffen van het 21 %-tarief van BTW op advocatenhonoraria of ten minste verlaging van het tarief voor particulieren.
 - Evalueren van de toepassing van de nieuwe wetgeving op de rechtsbijstandsverzekering, verlagen van financiële drempels (rolrechten, ...).
 - Evalueren van het systeem van en de toegang tot de juridische tweedelijnsbijstand (financiële toegangsdrempels, administratieve lasten op advocaten en aanvragers, oprichting gespecialiseerde advocatenkantoren...).
 - De toegang tot de juridische tweedelijnsbijstand loskoppelen van de gezinssamenstelling van de aanvrager. Toegang tot de rechter is een fundamenteel recht dat moet worden gekoppeld aan het individu, ongeacht huisvesting of gezinssituatie.
- Een plan opstellen voor de bestrijding van non-take-up van rechten.
- De procedures vereenvoudigen: herinvoeren van het onweerlegbaar vermoeden van behoeftigheid in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand en automatiseren van de kosteloze rechtspleging voor rechthebbenden van de juridische tweedelijnsbijstand.
- De justitiële actoren sensibiliseren en vormen om de toegang en verstaanbaarheid (klare taal) te verbeteren voor alle burgers. Inzetten op het gebruik van verschillende informatiemiddelen en -kanalen en op een maximale samenwerking tussen de verschillende actoren in hun informatie aan de burgers.
- De justitiële actoren sensibiliseren en vormen rond armoede en bestaansonzekerheid, door informatie- en vormingsinitiatieven maar ook door overleg en dialoog met de verschillende verenigingen waar armen het woord nemen en andere actoren.
- Ook de alternatieve manieren om rechtsgeschillen te beslechten (bemiddeling, ombudsdiensten) ondersteunen maar tegelijk letten op machtsverhoudingen ten nadele van mensen in armoede.

8. Dak- en thuisloosheid

Dak- en thuisloosheid vergen structurele oplossingen om huisvesting toegankelijker te maken voor mensen met een laag inkomen. Maar naast een preventief huisvestingsbeleid dat zich meer op het gewestelijke niveau afspeelt, kan ook de federale Staat maatregelen nemen, in afstemming met de gewesten. Het Samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid – waarin het Steunpunt tot

²⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2015). [Publieke diensten en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2014-2015](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

bestrijding van armoede een mandaat krijgt als algemeen verzamelpunt voor gegevens rond dak- en thuisloosheid – is een belangrijke basis voor een sterk beleid door de verschillende overheden, met tevens een essentiële rol voor de federale Staat.

Voorstellen van maatregelen:

- Wat betreft het referentieadres:
 - Verduidelijken van de wet- en regelgeving inzake het verkrijgen van een referentieadres om lokale verschillen in de toepassing door OCMW's en gemeenten te voorkomen.
 - Verminderen van het aantal circulaire met betrekking tot het referentieadres en ervoor zorgen dat een nieuwe circulaire – die de andere circulaire zou vervangen - niet tot gevolg heeft dat de toegang tot bepaalde rechten (met name voor personen die tijdelijk bij vrienden of familieleden wonen) wordt beperkt.
 - Ervoor zorgen dat solidariteit niet wordt gesanctioneerd ; een juridisch kader creëren dat alternatieve vormen van huisvesting ondersteunt (zie ook het memorandum van het Steunpunt rond het statuut van samenwonende).
- Meten van dak- en thuisloosheid in België, op regelmatige basis. Het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting wordt in het Samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid van 12 mei 2014 aangewezen als algemeen verzamelpunt voor gegevens. In zijn nota voor de concretisering van dit mandaat, geeft het Steunpunt verschillende pistes aan om dak- en thuisloosheid in België beter in kaart te brengen. Het Steunpunt vraagt om de in de nota beschreven pistes te valideren in het kader van een Interministeriële conferentie. Betreffende de verschillende pistes worden de volgende aanbevelingen gedaan:
 - Organiseren van een regelmatige nationale telling (een telling om de twee of vier jaar, in afstemming met de lokale tellingen, gecoördineerd door de Koning Boudewijnstichting, en de telling in Brussel), met een interfederale financiering waarbij de verschillende overheden bijdragen voor een specifiek luik van een dergelijke initiatief (federaal, gewesten, lokale overheden).
 - Jaarlijkse statistieken opstellen over : (a) aantal mensen met een referentieadres, (b) huisvestingsproblemen (EU SILC), (c) aantal huishoudens dat meer dan 40 % van hun inkomen aan huisvesting besteedt (EU SILC), (d) aantal gerechtelijke uitzettingen, (e) aantal mensen op een wachtlijst voor sociale huisvesting.

In dit kader kan het Steunpunt aangesproken worden voor een interfederale rol bij inzameling van de verschillende soorten gegevens, voor de concrete uitvoering van zijn mandaat als algemeen verzamelpunt voor de gegevens, voor de publicatie ervan, en voor het bewaken van het kwalitatief kader met betrekking de gegevensverzameling.

9. Digitalisering

In de verschillende herstelplannen is er een sterke focus op een digitalisering van het hulpaanbod en de administratieve diensten. Maar zullen de verschillende bevolkingsgroepen even goed gewapend worden voor deze steeds uitgebreidere digitale dienstverlening? Er moeten aanvullende acties worden ontwikkeld om ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot het internet, en tot ICT-apparatuur en

-vaardigheden²⁸. Het is ook belangrijk om diensten met een menselijk contact te behouden, om iedereen de best mogelijke toegang tot rechten te garanderen.

Voorstellen van maatregelen :

- Ervoor zorgen dat de toegang tot internet wordt gedemocratiseerd, via een sociaal tarief dat automatisch wordt toegekend.
- Gezinnen met een laag inkomen voorzien van ICT-materiaal (soft- en hardware).
- Mensen die in armoede leven vormen en ondersteunen in het ICT-gebruik.
- Behouden van de mogelijkheid van procedures op papier , parallel aan digitale procedures. Zo wezen de mensen die in armoede leven ons tijdens het overleg binnen het Steunpunt op het belang van menselijk contact en begeleiding om effectief gebruik te kunnen maken van rechten.

10. Cultuur

Het recht op cultuur is vastgelegd in verschillende instrumenten van het internationaal recht, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (artikel 27), of de Belgische Grondwet (artikel 23). Maar ook in de toegang tot zowel het culturele aanbod als de eigen culturele creatie spelen verschillende drempels voor mensen in armoede. De bevoegdheid voor cultuur situeert zich vooral op het niveau van de gemeenschappen, maar ook op het federale niveau kunnen initiatieven genomen worden om de toegang tot cultuur voor mensen met een laag inkomen te verbeteren.

Voorstellen voor maatregelen:

- Het recht op cultuur op de agenda plaatsen van een Interministeriële conferentie, teneinde opnieuw te bevestigen dat cultuur een grondrecht is dat even essentieel is als andere grondrechten.
- Het aanbod van de federale culturele instellingen financieel toegankelijker maken:
 - Behouden en versterken van de federale financiële steun voor de initiatieven van de federale culturele instellingen die bijdragen tot het toegankelijk maken van hun cultuuraanbod.
 - Bij maatregelen om cultuur betaalbaarder te maken rekening houden met de kosten die aan de toegangsprijs zijn verbonden (reiskosten, kinderopvang, enzovoort).
 - Rekening houden met de diversiteit van situaties van armoede en bestaansonzekerheid bij het vaststellen van de criteria die worden gehanteerd om te bepalen wie recht heeft op sociale tarieven voor culturele participatie. In het kader van het tweejaarlijks Verslag 'Publieke diensten'²⁹ hebben de deelnemers aan het overleg binnen het Steunpunt gepleit voor ruime criteria, waarbij rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie van

²⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Bijdrage van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting in het kader van het Plan voor herstel en veerkracht](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dd. 13 april 2021.

²⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2015). [Publieke diensten en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2014-2015](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

mensen, bijvoorbeeld als zij hoge gezondheidszorgkosten hebben of in schuldbemiddeling zijn.

- Meer investeren in de begeleiding van mensen die gebruik maken van maatregelen om de financiële toegang tot culturele activiteiten te vergemakkelijken.
- Proactieve initiatieven nemen om mensen die in armoede leven in hun leefomgeving te bereiken, in functie van hun deelname aan cultuurcreatie en het cultuuraanbod.

11. Mobiliteit

De versterking van het openbaar vervoer, waaronder het spoorvervoer, is een belangrijke maatschappelijke uitdaging want mobiliteit is een sleutelfactor voor de uitoefening van veel grondrechten, zoals onderwijs, gezinsleven, werk, huisvesting, gezondheidszorg en cultuur. Het gebrek aan vervoer of de ontoegankelijkheid ervan (vooral financieel) verhindert de meest arme gezinnen om toegang te hebben tot werk of een opleiding, om hun kinderen (in situaties van plaatsing) te bezoeken, om boodschappen te doen of naar de dokter te gaan.

Voorstellen van maatregelen :

- Versterking van het openbaar vervoer.
- De toegankelijkheid ervan waarborgen, zowel financieel als wat de digitalisering betreft:
 - Klanten op verschillende manieren informeren, onder andere door het informatieaanbod op papier te behouden, naast de nieuwe digitale kanalen.
 - Behouden en versterken van de mogelijkheid tot persoonlijk contact, onder meer via de loketten in de stations.
 - De betaalmogelijkheden diversifiëren, en behouden van de mogelijkheid van cash betalen.
 - Sociale voordelen bij het openbaar vervoer zoveel mogelijk automatiseren, bijvoorbeeld de toekenning van de verminderingskaarten bij rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming.
 - Het mogelijk maken om een maandabonnement tegen verlaagd tarief te kopen voor het openbaar vervoer, niet alleen een jaarabonnement.

12. Fiscaliteit

In het kader van het overleg rond duurzaamheid en armoede³⁰ is nogmaals het belang van rechtvaardige fiscaliteit naar boven gekomen. In het huidige overlegproces binnen het Steunpunt tot bestrijding van armoede in functie van het tweejaarlijkse Verslag 2020-2021 'Solidariteit en armoede' wordt dit thema verder uitgewerkt : bijdragen aan de samenleving, evenals herverdeling van de middelen, kunnen meer rechtvaardig georganiseerd worden.

³⁰ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2019). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Voorstellen van maatregelen :

- De inzichten en aanbevelingen van het volgende tweejaarlijkse Verslag 2020-2021 'Solidariteit en armoede' van het Steunpunt systematisch meenemen in het politiek debat naar aanleiding van de geplande fiscale hervormingen.
- De voorkeur geven aan progressieve belastingen boven lineaire of forfaitaire belastingen, door bijvoorbeeld hogere tarieven in te voeren op de hogere belastingschalen in de personen- en vennootschapsbelasting.
- Invoeren van een globalisering van inkomsten (lonen, uitkeringen, roerende en onroerende inkomsten) in de personen- en vennootschapsbelasting.
- Armoedetoetsen uitvoeren rond bestaande en toekomstige belastingen om regressieve effecten³¹ te voorkomen, en dus
 - sociale correcties (vermindering of vrijstelling van belasting) voorzien om de grotere impact van een forfaitaire belasting voor gezinnen met een laag inkomen te compenseren, met een maximale automatische toepassing;
 - het beginsel "de vervuiler betaalt" afwegen tegen het beginsel 'openbare dienstverlening';
 - zorgen voor een rechtvaardige koolstofstaks.

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede staat ter beschikking voor de medewerking aan dergelijke ex ante evaluatie, op basis van het materiaal dat het verzamelt in het kader van zijn overlegprocessen.

- Toegankelijker maken van fiscaal advies voor mensen in armoede om hun rechten op bepaalde voordelen te realiseren.
- Streven naar meer harmonisatie tussen de verschillende lokale belastingen (bv. gemeentelijke belastingen op afvalinzameling) en meer solidariteit tussen rijke en arme gemeenten.
- Aanpakken van de mazen in de fiscale wetgeving.
- Voorzien in uitkeerbare belastingkredieten in geval van belastingvrijstellingen en -verminderingen.
- Bestrijden van belastingontduiking door de belastingdienst en de rechterlijke macht de middelen te geven om dat efficiënt te doen.

³¹ Onder regressieve effecten verstaan we de situaties waar de belasting een grotere financiële impact heeft voor personen met een klein inkomen in vergelijking met diegenen met een hoger inkomen.

4^e pijler: een aanpak die het nationale niveau overstijgt - de Europese agenda beïnvloeden en bouwen aan een solidaire wereld

13. Kinderarmoede

De uitdaging is ervoor te zorgen dat elk gezin, ongeacht zijn samenstelling, een inkomen heeft waarmee het conform de menselijke waardigheid kan leven. Ook belangrijk is de gelijke toegang tot kwalitatieve diensten voor iedereen, zoals de school of de kinderopvang, evenals de benadering van kinderarmoede als onderdeel van gezinsarmoede.

Voorstellen van maatregelen:

- Aannemen van een gecoördineerde strategie ter bestrijding van kinderarmoede, waarbij alle overheidsniveaus betrokken zijn, via de organisatie van een interministeriële conferentie en de opstelling van een nationaal plan ter bestrijding van kinderarmoede. In een dergelijke strategie moet rekening worden gehouden met het feit dat kinderarmoede deel uitmaakt van gezinsarmoede.
- Zorgen voor de betaalbaarheid van basisdiensten (kinderopvang, school, justitie, energie, gezondheidszorg...) zodat mensen in de basisbehoeften van hun gezin kunnen voorzien zonder 'overlevingsschulden' te maken.
- Een reflectie voeren met de federale Staat en de gemeenschappen over hoe ze een toegankelijk en kwaliteitsvol kinderopvangsysteem voor iedereen kunnen garanderen.
- Het Steunpunt tot bestrijding van armoede benadrukt het belang van de beginselen van de EU-kindergarantie als onderdeel van de Europese pijler van sociale rechten. Dit impliceert, op federaal niveau, een doorlichting van alle beleidsterreinen vanuit het perspectief van de rechten van het kind, te beginnen met gezondheidszorg en voeding.

Conclusie

Zowel de COVID-19-crisis als de overstromingen hebben aangetoond dat het de mensen in precare situaties zijn die het grootste risico lopen bij gezondheids- en klimaatgerelateerde rampen. Deze rampen verergeren bestaande kwetsbaarheden en ongelijkheden - door te raken aan basisbehoeften zoals huisvesting, voedsel, psychosociale aspecten of cultuur - en duwen mensen soms in een nooit eerder geziene situatie van kwetsbaarheid. Deze ongelijkheden zullen waarschijnlijk een langetermijneffect hebben, zoals blijkt uit onze nota over de impact van COVID-19 op armoedesituaties³². De uitdagingen met betrekking tot armoedebestrijding waren reeds voor deze crisissen al bijzonder groot, waarbij we eind 2019 – bij de publicatie van het tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 - ook hebben vastgesteld dat de voorziene doelstellingen in het kader van de EU2020-strategie niet werden behaald.

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede wil het belang van systematische *ex ante* en *ex post* evaluatie van beleidsmaatregelen - waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijke gevolgen voor de armsten op de verschillende gebieden van hun leven – in elk geval sterk benadrukken. Wij willen de federaal minister voor Armoedebestrijding danken voor de vraag aan het Steunpunt om voorstellen te doen in het kader van het vierde federaal plan voor de strijd tegen armoede en de vermindering van de ongelijkheden, op basis van zijn interfederaal mandaat in het Samenwerkingsakkoord ter bestendiging van het armoedebeleid en zijn overlegprocessen met mensen in armoede en andere actoren. We hopen dat dit eerste advies van het Steunpunt de verschillende bevoegde ministers en administraties kan inspireren. Het staat uiteraard ook ter beschikking van de beleidsverantwoordelijken en administraties tijdens de verdere opmaak van het federaal plan, de concretisering van de maatregelen, en de *ex ante* en *ex post* evaluatie ervan.

³² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [*Interfederale nota over de impact van de Covid-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid*](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, april 2021.